

Miðvikudaginn 26. febrúar 1992.

Nr. 352/1989. **Kristinn Jóhannes Guðjónsson**

(Kjartan Reynir Ólafsson hrl.)

gegn

Lovísu Guðmundsdóttur persónulega og

f.h. ólögráða sonar hennar,

Guðjóns Kristinssonar,

Hólmfríði Kristinsdóttur og

Thelmu Björk Kristinsdóttur

(Þórólfur Kr. Beck hrl.).

Hjón. Skilnaðarsamningur. Fyrirframgreiddur arfur. Umboð. Gjafvörn. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðrún Erlendsdóttir, Gunnar M. Guðmundsson, Haraldur Henrysson, Hrafn Bragason og Pétur Kr. Hafstein.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 11. september 1989. Hann gerir þær dómkröfur, að hinum áfrýjaða dómi verði hrundið og hann sýknaður af öllum kröfum stefndu í málinu. Þá krefst hann málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Af hálfu allra stefndu er þess krafist, að héraðsdómur verði staðfestur og þeim dæmdur málskostnaður úr hendi áfrýjanda fyrir Hæstarétti, eins og málið væri eigi gjafvarnarmál, en stefndu fengu gjafvörn fyrir Hæstarétti með bréfi dómsmálaráðherra 25. september 1990.

I.

Áfrýjandi og stefnda Lovísa Guðmundsdóttir slitu samvistum í apríl 1986, en fengu leyfi til skilnaðar að borði og sæng 20. nóvember sama ár. Lögskilnaðarleyfi þeirra í milli var gefið út 29. febrúar 1988.

Með kaupsamningi 26. júní 1986 keypti stefnda Lovísa Guðmundsdóttir neðri hæð hússins nr. 75 við Álfhólsveg í Kópavogi. Kaupverð íbúðarinnar var 2.000.000 króna, og skyldu 1.280.218 krónur greiðast innan árs frá undirritun kaupsamnings, en kaupandi tók að sér greiðslu áhvilandi lána vegna eftirstöðva kaup-

verðsins. Afsal var gefið út til stefndu Lovísu einnar 21. júní 1987.

Áfrýjandi gaf Jóni Eiríkssyni héraðsdómslögmanni 2. júní 1986 „fullt og ótakmarkað umboð til þess að annast skilnaðarmál“ milli þeirra hjóna. Í umboðinu segir enn fremur: „Hefur Jón heimild til þess að mæta hjá valdsmanni fyrir mína hönd, undirrita skilnaðarskilmála, afsöl eigna svo og allt annað sem nauðsynlegt kann að undirrita (svo). Skal allt, sem umboðsmaður minn gerir í mínu nafni, vera jafngilt og hefði ég sjálfur gert.“

Hinn 18. nóvember 1986 undirritaði Jón Eiríksson fyrir hönd áfrýjanda yfirlýsingu, þar sem áfrýjandi afhendir börnum sínum „sem fyrirframgreiddan arf 50% eignarhluta í íbúð á neðri hæð að Álfhólsvegi 75, Kópavogi, ásamt tilheyrandi hlutdeild í sameign og leigulóðarréttindum“. Í yfirlýsingunni eru talin upp áhvílandi fjögur veðlán, sem áfrýjandi kveðst taka að sér að greiða „og verða því börnum mínum óviðkomandi“.

Í framangreindu leyfisbréfi til skilnaðar að borði og sæng er um skiptingu eigna og skulda vísað í viðfestan samning um skilnaðarkjör frá 18. nóvember 1986, „sem telst órjúfanlegur hluti leyfisbréfs þessa“ og Jón Eiríksson undirritaði fyrir hönd áfrýjanda með vísun í umboð. Með þeim samningi er eignum skipt milli hjónanna og skuldir búsins taldar upp, sem áfrýjandi tekur allar að sér að greiða. Íbúð stefndu Lovísu Guðmundsdóttur að Álfhólsvegi 75 í Kópavogi er ekki nefnd né skuldir vegna hennar. Í 7. gr. samningsins segir: „Komi í ljós aðrar skuldir en þær, sem taldar eru upp í samningi þessum, greiðast þær af þeim, er til þeirra hefur stofnað.“ Loks er í 8. gr. samningsins kveðið svo á, að hvorugt hjónanna eigi kröfu á hitt umfram það, sem þar greinir.

II.

Á því er ekki byggt í málinu, að íbúðin að Álfhólsvegi 75 í Kópavogi hefði átt að koma til skipta með búi áfrýjanda og stefndu Lovísu Guðmundsdóttur í samningi þeirra um skilnaðarkjör 18. nóvember 1986. Á hinn bóginn reisa stefndu kröfugerð sína á því, að sú yfirlýsing, sem Jón Eiríksson undirritaði fyrir hönd áfrýjanda sama dag, sé ótvírætt hluti skilnaðarskilmála, þótt hennar sé að engu getið í samningi um skilnaðarkjör.

Eins og rakið er í hinum áfrýjaða dómi, hefur áfrýjandi viður-

kennt, að Jón Eiríksson hafi nefnt það við sig í síma, að hann tæki að sér afborganir af einu láni áhvílandi á Álfhólsvegi 75, og hafi lögmaðurinn þá jafnframt talað um fyrirframgreiðslu arfs í því sambandi. Áfrýjandi kveðst hafa skilið það svo, að hér myndi verða um smávægilegar afborganir að ræða, 10-15.000 krónur á ári. Hins vegar kannast hann ekki við að hafa vitað um þá fyrirætlan, að börn sín eignuðust helming íbúðarinnar með yfirtöku sinni á skuldum. Áfrýjandi heldur því jafnframt fram, að vegna misskilnings hafi starfsmaður útgerðarfélags þess, er áfrýjandi starfaði hjá, greitt fyrir sína hönd afborganir af fleiri lánum og hærri fjárhæðir en til hafi staðið. Það hafi hann tekið fyrir, þegar hann hafi farið að fara ofan í fjármál sín vorið 1987, eftir að hafa verið á sjó í meira eða minna eitt ár, og sér hafi orðið ljóst, hvernig komið var. Síðustu afborganir af lánum voru greiddar með þessum hætti 31. ágúst 1987.

Eins og mál þetta er vaxið, er ekki unnt að fallast á, að hið umrædda umboð hafi falið í sér heimild fyrir Jón Eiríksson héraðs-dómslögmann til þess að skuldbinda áfrýjanda með þeim hætti, sem fram kemur í yfirlýsingunni 18. nóvember 1986. Sú ráðstöfun, sem þar er mælt fyrir um, þykir út af fyrir sig ekki vera í eðlilegum tengslum við frágang skilnaðarmálsins, enda er hennar að engu getið í skilnaðarleyfi eða samningi um skilnaðarkjör. Áfrýjandi á ekki að þurfa að bera halla af skorti á sönnun um, að lögmaðurinn hafi ekki haft fullgilt umboð eða farið út fyrir umboð sitt, sbr. 1. mgr. 25. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Eftirfarandi afborganir fyrir hönd áfrýjanda af lánum áhvílandi á íbúðinni að Álfhólsvegi 75 þykja ekki, eins og hér stendur á, veita næga sönnun um heimild lögmannsins til hinnar umdeildu ráðstöfunar. Ber því að sýkna áfrýjanda af öllum kröfum stefndu í málinu.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti falli niður, en gjafvarnarkostnaður stefndu, þar með talin málflutningslaun skipaðs talsmanns þeirra fyrir Hæstarétti, 75.000 krónur, greiðist úr ríkissjóði.

D ó m s o r ð:

Áfrýjandi, Kristinn Jóhannes Guðjónsson, á að vera sýkn af öllum kröfum stefndu, Lovísu Guðmundsdóttur persónu-

lega og fyrir hönd ófjárráða sonar hennar, Guðjóns Kristins-sonar, Hólmfríðar Kristinsdóttur og Thelmu Bjarkar Kristinsdóttur.

Málkostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti fellur niður, en gjafvarnarkostnaður stefndu greiðist úr ríkissjóði, þar með talin málflutningslaun skipaðs talsmanns þeirra fyrir Hæstarétti, Þórólfs Kristjáns Beck hæstaréttarlögmanns, 75.000 krónur.

S é r a t k v æ ð i
hæstaréttardómaranna Haralds Henryssonar
og Hrafn Bragasonar.

Stefndu byggja kröfugerð sína á því, að yfirlýsing sú, sem um getur í atkvæði meiri hluta dómenda og Jón Eiríksson héraðsdómslögmaður undirritaði fyrir hönd áfrýjanda sama dag og hann undirritaði samning um skilnaðarkjör fyrir hans hönd, sé ótvírætt hluti skilnaðarskilmála. Í yfirlýsingunni afsalar hann börnum sínum sem fyrirframgreiddum arfi 50% eignarhluta í íbúð á neðri hæð að Álfhólsvegi 75, Kópavogi, og tekur að sér áhvilandi fjögur veðlán. Áfrýjandi reisir málsókn sína á því, að Jón Eiríksson hafi ekki haft umboð til þess að skuldbinda sig á þennan hátt. Kona hins stefnda, Lovísa Guðmundsdóttir, hafði fest kaup á íbúðinni að Álfhólsvegi 75 í sínu nafni fyrir skilnað þeirra og bar við skilnaðinn að ráðstafa íbúðinni og þeim skuldum, sem á henni hvíldu, eins og öðrum eignum og skuldum, sem tilheyrðu sameiginlegu búi þeirra. Áfrýjandi hefur viðurkennt fyrir dómi, að Jón Eiríksson hafi rætt við sig um fyrirframgreiddan arf og yfirtöku einhverra lána vegna íbúðarkaupa. Fyrir liggur, að með bréfi 5. desember 1986 sendi Jón yfirlit yfir fjárskuldbindingar áfrýjanda samkvæmt skilnaðarskilmálunum og vegna fyrirframgreidds arfs til Sigurðar Viggóssonar á Patreksfirði, sem sá um greiðslur fyrir hann. Greitt var af lánunum á íbúðinni fyrir hönd áfrýjanda 1987 og þau talin fram á skattframtali fyrir það ár, en það hefur hann undirritað.

Í umboði því, sem áfrýjandi gaf Jóni Eiríkssyni, segir meðal annars: „Hefur Jón heimild til þess að mæta hjá valdsmanni fyrir mína hönd, undirrita skilnaðarskilmála, afsöl eigna svo og allt

annað, sem nauðsynlegt kann að undirrita. Skal allt, sem umboðsmaður minn gerir í mínu nafni, vera jafngilt og hefði ég sjálfur gert“. Þegar orðalag umboðsins er virt og þau atriði önnur, sem hér hafa verið upp talin, þykir nægilega komið fram, að ráðstöfun eignarhlutans að Álfrólsvegi 75 og yfirtaka skuldanna hafi átt að felast í umboðinu, enda varð fjárfélagi hjónanna ekki slitið á annan hátt. Aðrir og síðari gerningar varðandi yfurfærslu eignarinnar til barnanna eru hér ekki til meðferðar.

Fyrir Hæstarétti hefur áfrýjandi borið fyrir sig, að ekki hafi verið leitað samþykkis dómsmálaráðuneytis fyrir viðtöku ófjárráða sonar málsaðila, Lovísu og Guðjóns, á fyrirframgreiddum arfi. Ekki er fram komið, að málsástæðu þessari hafi verið hreyft í héraði. Verður við það að miða, að börn áfrýjanda hafi öll samþykkt að taka við fyrirframgreiddum arfi.

Með þessum athugasemdum teljum við, að staðfesta beri hinn áfrýjaða dóm og dæma áfrýjanda til að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti, sem renna á í ríkissjóð. Við erum samþykkir atkvæði meiri hluta dómenda um gjafvarnarlaun skipaðs talsmanns stefndu.

Dómur bæjarþings Kópavogs 31. júlí 1989.

Mál þetta, sem dómtekið var 10. júlí sl. að loknum munnlegum málflutningi, er höfðað af Lovísu Guðmundsdóttur, Álfrólsvegi 75, Kópavogi, persónulega og f.h. ólöggráða sonar síns, Guðjóns Kristinssonar, sama stað, Hólmfríði Kristinsdóttur, s.st., og Thelmu Kristinsdóttur, s.st., gegn Kristni Jóhannesi Guðjónssyni, Sigtúni 19, Patreksfirði.

Dómkröfur.

Stefnendur gera þær dómkröfur, að stefnda verði gert að greiða stefnendum in solidum 21.091,60 kr. með 49,2% ársdráttarvöxtum frá 6.9.1988 til 1.10.1988, 33,6% ársdráttarvöxtum frá þeim tíma til 1.11.1988, en 27,2% ársdráttarvöxtum frá þeim tíma til stefnubirtingardags, en hæstu lögleyfðu dráttarvöxtum samkvæmt ákvörðun Seðlabanka Íslands frá þeim tíma til greiðsludags, söluskatt skv. l. 1/1988 og málskostnað skv. gjaldskrá LMFÍ eða framlögðum málskostnaðarreikningi og að málskostnaðarfjárhæðin beri dráttarvexti frá 15. degi áritunar til greiðsludags.

Enn fremur er þess krafist, að dráttarvextir leggist við höfuðstól kröfunnar á 12 mánaða fresti, í fyrsta skipti 6. 9. 1989, og að vextir reiknist af þannig uppfærðum höfuðstól frá þeim tíma til greiðsludags.

Þá er þess krafist, að svo verði kveðið á um í dómsorði, að stefnda sé

skyld að greiða eftirtalin lán, sem áhvílandi eru á fasteigninni Álfhólsvegi 75, Kópavogi, neðri hæð:

1. Á 1. veðrétti, skuld við Byggingarsjóð ríkisins skv. veðbréfi, út gefnu 14. 4. 1981, upphaflega að fjárhæð 40.000 kr., verðtryggðu.

2. Á 2. veðrétti, skuld við Lífeyrissjóð Dagsbrúnar og Framsóknar skv. veðbréfi, út gefnu 20. 4. 1982, upphaflega að fjárhæð 107.000 kr., verðtryggðu.

3. Á 3. veðrétti, skuld við Byggingarsjóð ríkisins skv. veðbréfi, út gefnu 11. 9. 1984, upphaflega að fjárhæð 115.000 kr., verðtryggðu.

4. Á 4. veðrétti, skuld við Byggingarsjóð ríkisins samkvæmt veðskulda-bréfi, út gefnu 2. 3. 1987, upphaflega að fjárhæð 428.000 kr., verðtryggðu.

Af hálfu stefnda eru gerðar þær dómkröfur, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnenda í máli þessu og stefnendum gert að greiða sér hæfilegan málskostnað að mati hins virðulega réttar.

Málsástæður og lagarök stefnenda.

Af hálfu stefnenda er málavöxtum lýst svo, að þau Lovísa Guðmunds-dóttir, sem er ein af stefnendum máls þessa, og Kristinn J. Guðjónsson, stefndi í málinu, hafi verið hjón, en fengið leyfi til skilnaðar að borði og sæng hjá bæjarfógetaembættinu í Kópavogi 20. nóvember 1986. Við skilnaðinn hafi konan fengið forsjá tveggja ólöggráða barna þeirra, Hólmsfríðar, f. 23. maí 1969, og Guðjóns, f. 25. 3. 1980. Hjónin eiga saman þrjú börn, sem eru ásamt móður sinni sóknaraðilar máls þessa.

Í málskjöllum stefnenda kemur fram, að sambúð hjónanna hafi lokið í mars 1986, en þá hafi konan flust frá Patreksfirði, þar sem fjölskyldan bjó, til Reykjavíkur ásamt öllum börnunum. Hinn 26. júní 1986 hafi hún svo fest kaup á húsnæði fyrir sig og börnin að Álfhólsvegi 75 í Kópavogi, neðri hæð. Með yfirlýsingu stefnda á dskj. nr. 7, sem dagsett er 18. nóvember 1986, hafi stefndi samþykkt að taka að sér að greiða yfirtekin og áhvílandi lán á íbúðinni svo og væntanlegt lán, en yfirlýsinguna hafi lögmaður stefnda undirritað fyrir hans hönd. Hafi stefndi með þessu innt af hendi til barna sinna fyrirframgreiddan arf. Þetta hafi verið gert vegna þess, að móðir þeirra hafi ekki haft fjárhagslegt bolmagn til að standa undir greiðslum af þessum lánum, en sonurinn, Guðjón, þurfi sérstakrar umönnunar við, þar sem hann sé öryrki. Þannig hafi börnin eignast 50% af íbúðinni, sem móðir þeirra keypti að Álfhólsvegi 75. Skiptayfirlýsing hafi verið útbúin í samræmi við þetta og erfðafjárskattur greiddur.

Þá kemur fram, að stefndi hafi greitt fyrstu afborganir af umræddum lánum, en síðar hafi hann hætt að greiða, og telja stefnendur vanskil vera svo sem hér segir:

Byggingarsjóður ríkisins, veðskuldabréf, dags. 14. 4. 1981.

Vanskil frá 1. 11. 1987 kr. 30.155,30
 Uppreiknað pr. 8. 8. 1988 kr. 229.470,30
 Byggingarsjóður ríkisins, veðskuldabréf,
 dags. 11. 9. 1984.

Vanskil frá 1. 11. 1987 kr. 22.988,30
 Uppreiknað pr. kr. 278.809,30
 Lifeyrissjóður Dagsbrúnar og Framsóknar,
 dags. 11. 9. 1984.

Vanskil frá 1. 11. 1987 kr. 84.100,10

Eftirst. með vanskilum pr. 30. 6. 1988 kr. 542.666,00

Þá hefur komið fram af hálfu stefnda, að stefnandi Lovisa hafi greitt af byggingarsjóðsláni skv. veðskuldabréfi, dags. 2. 3. 1987, upphaflega 428.000 kr., og sé það lán í skilum.

Vegna uppboðsmeðferðar á fasteigninni hafi stefnendur greitt 6. 9. 1988 afborgun af byggingarsjóðslánunum auk vaxta og kostnaðar, 14.681,60 kr., og uppboðskostnað hjá bæjarfógetaembættinu í Kópavogi, 6.410,00 kr., samtals 21.091,60 kr., og krefja þau stefnda í máli þessu um endurgreiðslu á þeirri fjárhæð.

Stefnendur styðja mál sitt því, að stefndi hafi veitt þáverandi lögmanni sínum, Jóni Eiríkssyni hdl., umboð til að undirrita yfirlýsingu á dskj. nr. 7, sem dagsett er 18. nóvember 1986. Hann hafi veitt lögmanninum umboð, sbr. dskj. nr. 3, „til þess að mæta hjá valdsmanni fyrir mína hönd, undirrita skilnaðarskilmála, afsöl eigna svo og allt annað, sem nauðsynlegt kann að undirrita. Skal allt, sem umboðsmaður minn gerir í mínu nafni, vera jafngilt og hefði ég sjálfur gert“. Umboð þetta er dags. 2. júní 1986. Einnig hafi lögmaðurinn borið það sérstaklega undir stefnda í síma, hvort hann féllist á að greiða lánin af íbúðinni, en með því fengju börnin fyrirframgreiddan arf. Báðir lögmennt þeirra hjóna, þau Jón Eiríksson hdl., lögmaður mannsins, og Lilja Ólafsdóttir hdl., lögmaður konunnar, hafi staðfest, að stefndi hafi fallist á þessa tilhögun fyrir sitt leyti. Þá hafi stefndi staðið skil á greiðslu erfðafjárskatts vegna þessa. Hann hafi greitt afborganir af tveimur lánum hjá Byggingarsjóði ríkisins á 2. og 3. veðrétti, þrisvar af hvoru láni, 5. 5. 1987, 18. 5. 1987 og 31. 8. 1987, og tvisvar hafi hann greitt af láni hjá Lifeyrissjóði Dagsbrúnar og Framsóknar, 5. 5. 1987 og 18. 5. 1987. Hafi hann þar með staðfest í verki greiðsluskyldu sína. Stefndi hafi talið lánin fram á skattframtali árið 1988. Honum hafi sérstaklega verið kunngert um þessar skuldbindingar, er Jón Eiríksson hdl. sendi að hans beiðni bréf, dags. 5. desember 1986, dskj. nr. 29, ásamt yfirliti yfir skuldir, sbr. dskj. nr. 8.

Jón Eiríksson héraðsdómslögmaður hefur borið vitni fyrir réttinum. Kom þá fram, að í ársbyrjun 1986 hefði stefndi falið honum hagsmunagæslu

fyrir sig í skilnaðarmáli sínu og Lovísu Guðmundsdóttur. Samningaumleit-anir hefðu gengið illa, en um haustið hefði legið fyrir samkomulag, sem gat gengið upp með því, að stefndi gengi að yfirlýsingunni á dskj. nr. 7. Stefndi hafi veitt umboð, sbr. dskj. nr. 3, en vitnið kvaðst jafnframt hafa haft samband við stefnda í síma og borið sérstaklega undir hann, hvort hann féllist á að taka að sér að greiða af áhvílandi lánum á íbúðinni, svo að börnin eignuðust helmingshlutdeild í íbúðinni, en með því fengju þau frá honum fyrirframgreiddan arf. Í raun hafi þetta verið hluti af skilnaðar-skilmálum, en lögmennirnir, þ.e. vitnið og Lilja Ólafsdóttir hdl., lögmaður konunnar, tekið þá ákvörðun að ganga frá þessu með sérstakri yfirlýsingu. Vitnið kveðst hafa sent Sigurði Viggóssyni að beiðni stefnda yfirlit yfir skuldbindingar, sbr. dskj. nr. 8. Stefndi hafi þannig fallist munnlega á, að vitnið gengi frá skilnaðarsamkomulagi með þessum hætti og í skjóli þess umboðs, sem fyrir lá skriflega. Stefndi hafi fallist á þetta á þeirri forsendu, að þetta væru tiltölulega lágar fjárhæðir á hverju ári, en lánin væru langtímalán. Ekki minntist vitnið þess að hafa tiltekið ákveðnar fjárhæðir í þessu sambandi. Stefndi hafi alls ekki viljað, að konan bæri meira úr bótum en hann við skiptin, en hins vegar hafi hann fallist á, að börnin yrðu eigendur að hálfri eigninni á móti móður sinni, en lánin, sem stefndi hafi tekið að sér að greiða af, hafi verið u. þ. b. helmingur kaupverðs.

Málsástæður og lagarök stefnda.

Af hálfu stefnda hefur því verið mótmælt, að umboð það, er hann veitti þáverandi lögmanni sínum, Jóni Eiríkssyni hdl., á dskj. nr. 3, hafi náð til annars en að ganga frá hjónaskilnaðarmálinu. Í samningi um skilnaðarkjör á sama dskj., þar sem kveðið er á um skiptingu eigna og skulda búsins, hafi skuldir þær, sem deilt er um í máli þessu, ekki verið taldar með, en sérstaklega tekið fram, að „komi í ljós aðrar skuldir en þær, sem taldar eru upp í samningi þessum, greiðast þær af þeim, er til þeirra hefur stöfn-að“. Lögmaðurinn hafi því farið langt út fyrir það umboð, er stefndi hafi veitt honum á dskj. nr. 3, er hann undirritaði yfirlýsinguna á dskj. nr. 7.

Stefndi hefur viðurkennt, að lögmaðurinn hafi nefnt það í síma við sig, að hann greiddi fyrirframgreiddan arf með því að taka að sér að greiða af einu láni, áhvílandi á íbúðinni. Kveðst stefndi hafa svarað lögmanninum svo, að hann myndi hvorki lifa né deyja fyrir 10-15 þúsund krónur á ári. Það hafi ekki verið meiningin, að hann tæki að sér að greiða 1.200.000 kr. Stefndi heldur því fram, að hann hafi falið Sigurði Viggóssyni, starfsmanni útgerðarfélagssins, sem stefndi starfaði hjá, að sjá um að greiða þær skuldir, sem stefndi ætti að greiða, og hafi Sigurður séð um þetta fyrir sig. Stefndi kveðst hafa verið á sjó í u. þ. b. eitt ár, og því hafi hann ekki fylgst með því, hvað Sigurður greiddi, en Sigurður hafi algerlega séð um

fjármálin fyrir stefnda. Síðar hafi komið í ljós, að þessar greiðslur hafi verið miklu hærri en stefndi telur sig hafa talað um við Jón Eiríksson. Greiðslurnar, sem inntar voru af hendi vegna umræddra áhvilandi lána á íbúðinni að Álfhólsvegi 75, hafi verið vegna misskilnings hjá gjaldkeranum, sem sá um fjármál stefnanda. Stefndi hefur ekki kannast við að hafa greitt erfðafjárskatt vegna hins fyrirframgreidda arfs, en verið geti, að Jón Eiríksson hafi greitt erfðafjárskattinn.

Af hálfu stefnda hefur yfirlýsingu Lilju Ólafsdóttur hdl. á dskj. nr. 25 verið mótmælt sem rangri og hlutdrægri, enda geti lögmaðurinn ekki borið um það, hvort Jón Eiríksson hdl. hafi farið út fyrir það umboð, sem stefndi gaf honum.

Niðurstöður.

Í máli þessu er annars vegar krafist aðfararhæfs dóms fyrir greiðslu, að fjárhæð 21.091,00 kr., ásamt vöxtum og málskostnaði og hins vegar, að kveðið verði á um skyldur stefnda til að greiða tiltekin lán, sem tryggð eru með veði í íbúð á neðri hæð hússins að Álfhólsvegi 75, Kópavogi. Telja verður, að stefnendur máls þessa, sem eru eigendur íbúðarinnar samkvæmt afsali, dags. 21. júní 1987, og skiptayfirlýsingu, dags. 22. nóvember 1988, hafi sýnt fram á, að þá skiptir máli að lögum að fá dómsúrlausn um síðartalda sakarefnið.

Svo sem fram hefur komið hér að framan, eru varnir stefnda reistar á því, að Jón Eiríksson hdl. hafi ekki haft umboð til að skuldbinda stefnda á þann hátt, sem hann gerði með undirrituninni á dskj. nr. 7. Ljóst er, að stefndi veitti Jóni skriflegt umboð til að ganga frá skilnaðarmálinu, sbr. dskj. nr. 3. Einnig hefur komið fram, að Jón ræddi við stefnda í síma um fyrirframgreiddan arf til barna stefnda, þannig, að stefndi tæki í því sambandi að sér greiðslu láns eða lána, sem tryggð voru með veði í íbúðinni að Álfhólsvegi 75, og að stefndi hafi verið samþykkur því fyrir sitt leyti. Efni símtals þessa að öðru leyti hefur ekki tekist að staðreyna með óyggjandi hætti, en framburður þeirra Jóns og stefnda er ekki að öllu leyti samhljóða. Samkvæmt framburði Jóns fyrir rétti taldi hann sig ekki vera í nokkrum vafa um, að stefndi hefði efnislega samþykkt, að gengið yrði frá málinu með þeim hætti, sem gert var. Þykir stefndi þurfa að bera hallann af því, að ósannað er, eins og mál þetta er vaxið, að Jón Eiríksson hdl. hafi ekki haft umboð frá stefnda til að undirrita fyrir hans hönd yfirlýsinguna á dskj. nr. 7 eða að Jón hafi farið út fyrir umboð það, er stefndi veitti honum. Því verður að telja yfirlýsinguna á dskj. nr. 7 skuldbindandi fyrir stefnda samkvæmt 1. mgr. 10. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa nr. 7/1936. Þar sem svo er og kröfum stefnenda hefur ekki verið mótmælt á öðrum grundvelli en hér að framan greinir, ber að taka kröfur þeirra til greina.

Málskostnaður þykir hæfilega ákveðinn 90.000 kr., þ. m. t. söluskattur. Dóm þennan kvað upp Sigríður Ingvarsdóttir héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Kristinn Jóhannes Guðjónsson, greiði stefnendum, Lovísu Guðmundsdóttur persónulega og f.h. Guðjóns Kristinssonar, Hólmfríði Kristinsdóttur og Thelmu Kristinsdóttur, 21.091,60 kr. með 49,2% ársdráttarvöxtum frá 6.9.1988 til 1.10.1988, 33,6% ársdráttarvöxtum frá þeim tíma til 1.11.1988, 27,2% ársdráttarvöxtum frá þeim tíma til 27. desember 1988, en með hæstu lögleyfðu dráttarvöxtum samkvæmt ákvörðun Seðlabanka Íslands frá þeim tíma til greiðsludags, og leggjast dráttarvextir við höfuðstól á 12 mánaða fresti, fyrst 6.9.1989, og reiknast vextir af þannig uppfærðum höfuðstól frá þeim tíma til greiðsludags, og 90.000 kr. í málskostnað, þ.m.t. söluskattur, en málskostnaður ber dráttarvexti frá 15. degi eftir dómsuppkvaðningu til greiðsludags, allt innan 15 daga frá birtingu dómsins að telja að viðlagðri aðför að lögum.

Þá er stefnda skylt að greiða eftirtalin lán, sem áhvílandi eru á fasteigninni Álfhólsvegi 75, Kópavogi, neðri hæð:

1. Á 1. veðrétti, skuld við Byggingarsjóð ríkisins skv. veðbréfi, útgefnu 14.4.1981, upphaflega að fjárhæð 40.000 kr., verðtryggt.

2. Á 2. veðrétti, skuld við Lífeyrissjóð Dagsbrúnar og Framsóknar skv. veðbréfi, útgefnu 20.4.1982, upphaflega að fjárhæð 107.000 kr., verðtryggt.

3. Á 3. veðrétti, skuld við Byggingarsjóð ríkisins skv. veðbréfi, útgefnu 11.9.1984, upphaflega að fjárhæð 115.000 kr., verðtryggt.

4. Á 4. veðrétti, skuld við Byggingarsjóð ríkisins samkvæmt veðskuldabréfi, útgefnu 2.3.1987, upphaflega að fjárhæð 428.000 kr., verðtryggt.